

V&#ch&ng tôi d&#n v&# trong cái làng nh& này đã h& n ba tháng. M& y đ& a con c& a chúng tôi nói :
& Ba má già r& i mà & trong Paris đâu có t& t.

N& i cái không khí ô nhi& m cũng đ& làm cho ba má b& nh lên b& nh xu& ng hoài & . V& y là chúng nó ki& m mua m& t cái nhà & xa Paris . . .

Nhà có đ& t chung quanh, có m& y cây pomme, m& y cây cerise. H& i d& n v& là đ& u mùa xuân , m& y cây đó tr& bông màu h& & ng màu tr& ng đ& y cảnh. & m& y nhà hàng xóm cũng v& y, hoa n& r& h& u nh& cùng m& t lúc, nên trông th& t là đ& p m& t.

Biết là mùa xuân nhỏ hoa nhỏ và chỏi non, chỏi thỏt ra thỏi ti t . Pháp m y năm g n đây đi . . . trỏt lỏt. Mùa xuân mà cỏ tỏ ng nhỏ mùa thu, cỏ mỏ a lỏt phỏt rỏi hỏt mỏ a là trỏi đỏ sỏ ng mù. Cỏ nhỏ v y kéo dài đỏn bây giờ , theo trong lỏ ch, là đã đỏ u mùa hè mà v n còn nghe lạnh lỏ nh !

Hôm nay tỏ nhiên trỏi bỏ ng trỏ nỏ ng. Nỏ ng thỏt tỏ m, thỏt trong. Ngỏi ta vỏi vỏ mang đỏ ra phỏi đỏ y sỏn : quỏn áo, drap, mỏn . . . Đỏ màu sỏ c, đỏ cỏ, coi vui nhỏ n nhỏ mỏt ngày lỏ !

Tỏi cũng thỏ y phỏ n khỏ i, bỏn rỏ nhà tỏ đi chỏi mỏt vòng. Bỏi vì tỏ ngày đỏn vỏ đây, ngoỏi trỏ nhỏ ng lúc phỏ i ‘xỏt’ ra ti m thỏt, lò bánh mì, hàng rau cỏ i v.v. . . chúng tỏi cỏ ru rỏ lỏ trong nhà vỏ thỏ i ti t xỏ u. Nhà tỏi không chỏ u đi, nên tỏi đi mình ên . . .

Làng này tuy nhỏ nhỏ ng gần nỏ p, sỏ ch sỏ . Đỏu cũng thỏ y trỏ ng bông : đỏ c theo vỏ a hè, cỏ các ngỏ ba ngỏ tỏ , mỏt ti n nhà phỏ . . . Giỏ a làng là mỏt nhà thỏ nho nhỏ nỏ m trên mỏt vuỏng đỏt cao hỏ n mỏt đỏ ng gỏ n mỏt mét, cũng trỏ ng đỏ y bông.

Chỏ y ngang qua làng là mỏt con suỏ i nhỏ , rỏ ng đỏ mỏi thỏ c, chui đỏi cỏ cỏ u đá rỏ i uỏ n khỏc quanh quanh trỏ c khi rỏ i làng xuỏi vỏ phỏi đỏi. Hai bên bỏ suỏ i là hai con đỏ ng trắng xi-mỏng chỏ y đỏ c theo hai hàng cỏy. Rỏi rác, cỏ mỏ y bằng gỏ đỏng thỏ sỏ , nhỏ ng vỏ n nỏ m giỏ a nhỏ ng lỏm bông đỏ y màu sỏ c. Cỏ nỏ i, không hiỏ u sao ngỏi ta đỏt bằng gỏ nỏ m cỏ nh bỏ nỏ c giỏ ng nhỏ làm chỏ ngỏ i cho ngỏi đi câu !

Tỏi ngỏ i xuỏ ng mỏt cái bằng cỏ nh bỏ nỏ c. Vì không nỏ m đỏi tàn cỏy nên đỏ đỏ y nỏ ng. Tỏi đỏt đỏ u thuỏ c rỏi nhìn quanh : chỏ ng cỏ ai hỏt. Nhỏ lỏ i, dân trong làng chỏ đỏ ra đỏ ng vào ngày chỏ nhỏt, bỏi vì ngày đỏ nhóm chỏ lỏ thiên và lỏ i là ngày phỏ i đi Lỏ nhà thỏ . Còn ngày thỏ ng thì chỏ cỏ y ông giỏ bà giỏ đi khỏ nh khỏ ng trên hỏ phỏ hay đỏ c bỏ suỏ i khi nào trỏ i tỏt. Hôm nay, trỏ i tỏt đỏ chỏ , nhỏ ng sao chỏ ng thỏ y ai đi. Tỏ nhiên, tỏi cỏ m thỏ y bỏ vỏ lỏ c lỏng . . . Lỏ i nhìn quanh, chỏ thỏ y xa đỏi kia là gỏc chuỏng nhà thỏ mỏt mình đỏ ng cao lỏu nghỏu !

Con suỏ i không sỏu, nỏ c trong nhìn thỏ y đỏy. Dòng nỏ c chỏ y nhanh nhanh. Khi gỏ p mỏ y tỏ ng đá lỏ n, nỏ c bỏ n lỏn trỏ ng xỏa coi thỏt sinh đỏ ng, nhìn không chán.

Lỏng suỏ i đỏ y đá cuỏ i tròn tròn. Cũng cỏ nhỏ ng cỏ c đá to nhỏ ng chỏ ng cỏ viỏn đá nào còn gỏc

c&#nh. Viên nào cũng nh&#n thín.

Nhìn n&#&#c ch&#y, nhìn đá mòn, tôi b&#ng nh&# đ&#n hai câu chót c&#a bài h&#c thu&#c lòng thu&# nh&# :

**Đá mòn nhẹng dịu chẹng mòn,
Tào Khê n&#&#c ch&#y v&#n còn tr&# tr&#...**

Hai câu thơ đó không có gì h&#t, v&#y mà nó làm tôi &#a n&#&#c m&#t ! Không ph&#i nó ch&# nh&#c tôi th&#i th&# &#u, thu&# h&#c vui h&#c bu&#n b&#ng quy&#n &# Qu&#c Văn Giáo Khoa Th&#, mà nó còn nh&#c tôi m&#t cái gì sâu đ&#m h&#n là k&# ni&#m, m&#t cái gì to r&#ng mệnh mông h&#n là không gian th&#i gian, m&#t cái gì mà trong cu&#c đ&#i l&#u vong này tôi v&#n mang m&#nh trong tâm t&#, gi&#ng nh&# m&#t ch&#t ma túy : nó nh&#c tôi quê h&#&#ng, cái quê h&#&#ng xa cách ngàn trùng !

Tính ra, tôi b&# x&# ra đi đã h&#n hai m&#&#i b&#n năm. M&#t ph&#n t&# th&# k&# ! Trôi n&#i đó đây v&#i nhi&#u âu lo đ&#n v&#t, thêm tu&#i đ&#i c&# ch&#ng ch&#t mãi lên. . . nên ký &#c b&# xói mòn theo năm tháng. Đ&#n n&#i chuy&#n gì x&#y ra hôm tu&#n r&#i, hôm tháng tr&#&#c. . . có khi không nh&# ! V&#y mà hình &#nh c&#a quê h&#&#ng v&#n còn n&#m nguyên đầu đó &# trong lòng, v&#i nh&#ng k&# ni&#m v&#n v&#t c&#a năm sáu ch&#c năm v&# tr&#&#c ! Ch&# c&#n m&#t ch&#t xúc tác là nó b&#t lên rõ r&#t, không thi&#u m&#t chi ti&#t, làm nh&# mình đang s&#ng trong đó m&#i hôm qua hôm kia. . . Tình yêu quê h&#&#ng sao mà k&# đi&#u nh&# v&#y đ&#&#c ?

N&#i tôi sanh tr&#&#ng cũng là m&#t cái làng nhỏ nh&#. Nó không ngăn n&#p s&#ch s&#, không đ&#&#c trang hoàng b&#ng nh&#ng bông hoa đ&#y màu s&#c nh&# &# đây. Cũng không có con su&#i nh&# ch&#y ngang đ&# hai b&# đ&#&#c n&#i v&#i nhau b&#ng cây c&#u đá. . .

Làng tôi n&#m bên t&#ng&#n m&#t con sông l&#n, quá l&#n nên th&#y cái làng nh&# nh&# xúu ! Con sông đó có cái tên ch&#ng chút gì ‘văn ch&#&#ng’ : sông Vàm C&#. Trong làng ch&# có m&#t con đ&#&#ng tráng nh&#a : đó là đ&#&#ng liên t&#nh, cũng còn đ&#&#c g&#i là ‘con l&# cái’ n&#i xóm trên xóm đ&#&#i. Ngoài ra, toàn là đ&#&#ng đ&#t mà ti&#n thân c&#a chúng nó là nh&#ng con đ&#&#ng mòn, n&#i xóm Nhà Máy, xóm Lò Heo qua xóm Lò G&#ch, xóm Chùa ... Cho nên nh&#ng con đ&#&#ng trong làng đ&#u ch&#y cong cong quanh quanh !

Làng tôi cũng có chß nhà lßng, ngày nào cũng nhóm, nhßng chß nhóm có bußi sáng. Nßm cß nhß chß là ‘Nhà Vißc’, nßi . . . làm vißc cßa nhßng ‘nhà chßc trách’ trong làng. Xß xß vß phía con lß cái là trßng tißu hßc vßi hàng rào cây bông bßp, lá xanh um lßng mßt.

Làng tôi không có nhà thß nhßng có mßt ‘kißng’ chùa nßm trên mßt khu đßt cao, có rào tre xanh chung quanh. Hßi tôi còn nhß, thßy cũng nßm xa dân chúng, vßng vß u tßch (hßi đó, tôi ít dám đi ngang qua đó mßt mình vì . . . sß ma !) Vß sau, dân chúng càng ngày càng đông, nhà cßa cß xây cßt tißp nßi nhau kéo dài ra hßng chùa, rßi ‘đi’ xa hßn vß phía con lß cái. Vì vßy, chùa bßt trßm gißa khu nhà dân, không còn bißt lßp nhß trßc.

Nhà cßa trong làng nhß lßn gì cũng có hàng rào. Phßn nhißu là hàng rào cây xßng rßng và cây bông bßp (cũng gßi là bông lßng đèn) Xßng rßng cũng trß bông lai rai, hoa trßng nõn nßng mạnh nhß lßa, khác hßn vßi thân cây mang đßy gai góc ! Còn bông bßp thì cß nß thß lß cây. .

Đó ! Làng tôi đó ! Quê trßn ! Chßng chút màu mè. Vßy mà sao tôi vßn thßng.

. . .Thßng nhßng con đßng đßt mà hai bên là bß cß may. Đßn mùa, cßng cß may đßa bông lên tua tßa tím ngßt, chß chßc bám đßy ßng qußn nào bßt chßt đi ngang.

. . .Thßng nhßng đßn đßng qußn, mùa mßa nßc ngßp phßi xßn qußn tßm áo đß đi qua, trong lúc trß con mßt lß trßng nßm lßn chßp chßm, tßc nßc nhau cßi vui nhß hßi.

. . .Thßng bß sông Vßm Cß vßi nhßng cây đßa trßng không thßng hàng, cũng không chia đßu khoßng cách, gißng nhß ‘mßnh ai nßy trßng’ ! Mßy cây đßa đó, nßm quá gßn bß nßc nên rßt nhißu cây thißu đßt đß giß gßc, chúng nßm dài ra phía sông cách mßt nßc đß mßt đôi thßc rßi ußn mình đßa ngßn đßng thßng lên cao. Vßy mà cũng đßm bông kßt trái ! Trß con thßng trßo lên đó đß phßng xußng nßc nô đùa lßng hßp, và dân ß đßc bß sông hay đem mßn chißu ra vßt lên đó đß phßi.

. . .Thßng con đßng lên chùa có hai bß tre xanh lßngßn giao nhau làm cho con đßng gißng nhß mßt cái hang mát rßi. ß đó, mßi trßa đßng bóng, nhßng ngßi đßn hàng tßch vß nhà thßng đßng chân nßng, và chißu chißu đßng vßng cũng thßy thßn thß mßt cßp gái trai . . .

. . .Thßng cß cây phßng nßm bên bß đßng trßc nhà ông Cß. Thân nó to bßng ba ngßi ôm, gßc rß lßn luôn ra mßt đßng. Ai đi qua cũng phßi bßc vòng đß tránh ! Đó là cây phßng đßc nhßt ß trong làng. Không bißt ai trßng và tßi sao lßi trßng ß đó ? Chß bißt hßng năm vào mùa thi là cây trß hoa đß trßi. Sau đó là hoa rßng đß đßt.

. . .Vß còn thßng nhißu thß nßa, kß bißt bao giß cho hßt !

Và đây là bài viết về một người bạn của tôi, một người bạn không chỉ là một người bạn mà còn là một người bạn thân thiết.